

Թէ Տէր Սուրբիստ մեր աղջկան
ապառախ զարկած չէ թէ մեր աղ-
ջիկը հիւանդացած չէ : Թէ մեր
աղջկան ծնօրը տեղէն ելած չէ :
Թէ մենք մէկ քանի շաբթուան մէջ
բաւական մեծ կապ գումար մը չը
վատենցինք բժշկի : Խորհրդակցի :
դեղագործի և այլն :

Պ. Նամակագրին կիսմայնեմք որ
մենք պատրաստ ենք մեր օրին
սահմանադրութիւնը հաս-
տատել ամեն տեղ և այս մասին
յատկապէս վկայականներ ալ ա-
ռած եմք թէ մեր աղջկան ծնօրը
կապող խորհրդին և թէ ոստիկա-
նութեան բժշկաց կողմանէ : զորոս
պատրաստ եմք ամեն տեսակ
ուղղակի ցոյց տալու :

Պ. Նամակագրի . այս խնդիրը
ձեր պաշտօնին նման մարդ պաշտ-
պանելու շարադրութիւն գրելու :
խորհրդակցի խորհրդի չէ : զաւելի մը
խնդիրը հօր մը համար կենաց և
մահու խնդիր է : Եթէ ասի դուք
չէք գիտեր : ձեր յօդուածը հը-
րատարակող Մասին պատուական
լրագրող Մեծ-խորհրդի շատ աղէկ
գիտէ : Հարցուցէք իրեն թէ իր դա-
ւաններն Պէշիկիմաշի Մարքոսեան
մարտարանէն միայն վաւերացու-
նուն համար ի՞նչ ցաւ գրացի : Ի
վիտարէն ինչեր ըրաւ : մինչև ըս-
տիպուեցաւ ընտելութիւն իւրակա-
տար փոխադրել : Բայց մենք իրա-
ւունք ունենալով հանդերձ դարձե-
աւ չուզեցինք չարիք մը ընել
իշխալ քահանային : և եթէ մեծ
ցաւ մ'ալ ունիմք այն ալ յիշեալ
քահանային սպախիսի օճիկ մը գոր-
ծելէ վերջը տակաւին անանկ աղ-
ղային դպրոցի մը մէջ կարենալ
մնալն է : քանզի եթէ մեր դաւա-
կը մէկ ապագա մը (ամեն մարդ
կրնայ կշռել թէ ի՞նչ էտտեման
անխնայ և զորաւոր կերպով ապ-
տակ զարկած է : որ 12-13 տա-
րեկան տղուն մը ծնօրը տեղէն կե-
նէ) մահուան փորձէ հազիւ ու-
ղտեցաւ : անհաւանական չէ որ
այն դէպքը ուրիշ մ'ալ չի պա-
տահի և ո՞վ դիտէ ինչ հետեանք
ունենայ :

Այս տղերքը չի կործու թէ կա-
մային կը գրեն : այլ յիշեալ թի-
ղեցի ամբ : Նամակը կը պարտաւորէ
գիտ իր քաղաքիկը ջանացած մէկ
հշտարութիւնը ստորագրութեամբ
բոս հրատարակ հանելու : որուն
ցարգ հարկ մը չէի տեսած :

Խնդրեմ . . . Խմբագիր : Ներ-
կայիս անկիւն մը շնորհք Ձեր պատ-
ուական Օրագրող մէջ :

Միւսը ևս այն :
Լուսարդեան վարժարա-
նի մէջ ապտակող օրի-
որդ Սթիվենի Հայրը
Համբարձմ Գրեգորեան :

ՇՆՈՐՀԱՆԱԼԻԻ ՄԻ
ԱՅՈՐ. ԱՂԱՆԻՎ ԱՄԻՆԱՆԱՆ
Մեծանուն Օրիորդ .
Ներեցէք :

Երկու խօսք պիտի ըսեմ Ձեզ
հրատարակաւ : Օրագրի մէջ Ձեր
մէկ գեղեցիկ Ատենախօսութիւնը
Խորհրդին : զոր Սեղանիէն աղջը-
կանց վարժարանին մէջ արտասա-
նած էիք : մէկ մ'ալ Ձեր Նոր Բա-
րեար-Գաւազանի դերեղանակը վը-
րա եղերգած էր : Բարեկամներս : Սրբուն-
ք :

Չմայրեցայ :
Օրիորդ : Ձեր այդ սրտառու և
վաւերուն տղերքը անհուն բերկ-
րանք զլաւեցին իմ նորարար
միտիկ :

Անոնք : Ձեր աղիւ և գեղեցիկ
հազարն անոյշ Բայրէն են : Անոնք
Ձեր հայրենասէր և ազատասէր դա-
ւախարաց շնորհ են : Երանի Ա-
գապեան վարժարանի և փանստեան
Եփէնտիկ որ Ձեզ պէս ընտիր ու-

սանդուհի մը ընծայեց Սամաթիոյ
Ազնուական պատանին մը որ մը ըզ
Ձեզ ներքուցած տառն խիստ գեղե-
ցիկ բառ է թէ « Գուր Կար Հայ-
Պերճախօսուհի մ'էք » : մեծ պար-
ծանք մ'է մեր սեռին համար այս-
պիսի դիւնական տառն մը : ուր հը-
րապարակի վրա համաշխարհ պա-
տանի և օրիորդ կ'անունին :

Մեծանուն օրիորդ . դուք մեր
սեռին դարաւոր նախադասարանաց
դէմ Ձեր ձայնը կը բարձրացնէք
ու կ'ընդգրգէք : ո՞չ : եւլար չէ Ձեր
ձայնը : Եւրոպայի և Ամերիկայի
լուսարեւել մայրերը ձեր այդ « Ե-
կար կոչած ձայնովը դարգացան : Խօ-
սեցէք օրիորդ : Ձեր այդ կարողի և
պարկեշտ խօսքերը մեր կուժական
տկար հոգիները կը քաջալերեն :
Դուք վաւերուն օրիորդ : պար-
ծանք մ'էք մեր սեռին : կ'ստատո-
վանիմ նաև թէ Ագնիւ օրիորդ :
Ձեր ընտիր գրուածքով այնչափ
սիրեցի Օրագրող : որ միշտ կ'առ-
նում կը կարգում : Կ'փափաքեմք
ես և ինձ պէս շատերը : որ երբեմն
երբեմն չ'անայէք Ձեր այդ սիրուն
և խնկելի գրչին : և զմեզ ձեր գե-
ղեցիկ խօսքերուն ունիւղերն ընե-
լու մեծ պատիւն տանէք :

Հոնեցէք ուրեմն Ագնիւ : Ագա-
պուհի ընդունել Ձեր բոցալեւտու
հոգւոյն վրայ միշտ սքանչացող
անշուն օրիորդի մը խոնարհ շնոր-
հակալաց մէկ տկար ձայնիկը : Ի-
րոր դուքնաքեցայ նուէր մը մեծի
մեծարանաց և խորին զարմացման :
Եփէնտիկ :

Ագնիւ : Թո՛ղանա
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՅՈՒՄ
ԵՖԵՆ-ԳԱՅՈՒՆ ԹԱՂԱԿԱՆ ԽՈՐ-
ՀՐԳՈՅ
Ի նպատակ մտնել Նորոգ կո-
ուցանելի աղջկանց վարժարանի
վիճակահանութիւնը որչափ որ Ներ-
կայ սեպտեմբեր ամսոյ վերջը քա-
յալը որոշուած էր : սակայն ցա-
օք որտե ստիպուեցանք ծանու-
ցանել նմին տոմարներէն ստացող
Մեծարող Աղղայնաց թէ : վիճա-
կահանութեան 3000 տոմարներէն
առաջ միայն 2000 հարաւ ապա-
ռած և դեռ 1000 տոմս ձեռքեր-
նիս տնինք :

Այս վիճակահանութիւնը ինչպէս
արդէն ստացողը գիտեն թէ Ագ-
գային օրտի մը կը ծառայէ : այն
է աղջկանց վարժարանի մը վնու-
թեան մեծ կապ օգնութիւն մը մա-
տակարարելը : ուստի վիճակահա-
նութեանս բաժանորդ գտնուող
Մեծ : Աղղայններէն Ներքու-
թիւն կը խնդրենք մեր այս աղանց
ժամանակի փոփոխութեան որ ըս-
տիպուած է խորհուրդս առ առա-
ւելն մինչև երկու ամիս ևս երկա-
րաձգել : այսինքն մինչև նոյեմբեր
ամսոյ վերջ : և կը յուսանք թէ
աւելի կրկնուողութիւն մը ջան-
քերը : և թէ Աղղայնարաց շնորհիկ
գուցէ այնչափ երկար միջոցի ալ
չ'կարօտենք և ընդ միջի կրկին
աղղարարութեամբ հրատարակե-
լու յաջողքը վիճակահանութիւնը
կատարելու որչափ օրերին :

Ի Դիմաց Թաղ : Խորհրդոյ
Ատենադպիր Թոն Ատենապետ
Համբարձմ Եփէնտի Ալ-
Բէն :
Մամաթիա 20 սեպտ. 1874
... Խմբագիր :

Մամաթիայ Ա. Բ. Գ. Ի բարեկա-
մ ընկերութեան իր երկամեայ դոդ-
գով քայլերուն մէջ կը կարողանայ
ըստ իր նպատակին երկրորդ ան-
գամ նպատակը Աղղայններին հըր-
ուան գիտութեան անձնուէր բա-
րեկամաց :

Եփէնտի : Ինչպէս նախորդ ամիս
նոյնպէս և այս Սեպտեմբեր ամ-

ստան համար ընկերութիւնս իր
հասցիքէն 700 դահեկան փանս-
տեան Եփէնտի յանձնեց ընկալա-
գիրն ընդունելով :
Խնդրեմք : Տէր : հաճեցէք հը-
րատարակել այն նամակս ի տե-
ղեկութիւն ընկերութեանս անդա-
մաց :

Ա. Գ. Ի
ԼՍԱՐԱՆ
Մամաթիայ Ա. Բ. Գ. Ի բարե-
կամ ընկերութեան
1874 Հոկտ. 2 Շաբաթ գիշեր
ժամ 2
Գառաջիկայ շաբաթ գիշեր ըն-
կերութեանս ընթերցարանը երկու
սեռին համար բաց է : ուր պիտի
ատենախօսէ Մեծ : Խաչատուր Է-
փէնտի Ոսկանեան Հիւղատոս Օս-
մանեան Տէրութեան Ամերիկայ :
Մուսթ 2 դահեկան
Տղայաց կէս գին
Ատենադպիր Ատենապետ
Ռ. Ս. Բէն-ձեան Ալեքան Սարգիսեան

Ա. Գ. Ի
Գառաջիկայ հոկտեմբեր 3 կիւ-
րակէ օրը ժամ 3 ին վանայ Սան-
դեմեան ընկերութեանս իւր եր-
րորդ վեցամեայ շրջանին ընդ-
ծողովը գումարելու համար : Գիւն-
նի կողմէն կ'ընտրուին բարձր ան-
դամակից երկու Մեծապետ ան-
ձինք նա մանաւանդ այն ուսում
նաւոր հայրենակից անձինք որ բա-
րեկամին ներկայ գտնուելու : ուր
տեղի պիտի ունենայ ի Գում-գա-
փու մայր եկեղեցւոյ վարժարան :
Ի Դիմաց Դիւանի Խորհրդ :
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. Ա. Պարթեւեան Ա. Կ. Սոլեւեան

ԲԱՂԱՔԱՍԱՆ
Պ. Տ. ՊԱՏՈՒՅ ԵՐԶԱՐԵԱՅԱՆԸ
Կաթիլ է ինչ և Սալցալուրի տե-
սակցութիւնները տակաւ մեկնուիլ
կ'ալին : թէ և ոչ ըստ ամենայն
մասին քանզի Ատենապետ և Գեր-
մանիկայ Կայսերաց մէջ տեղի ունե-
ցած խօսակցութեանց վրայ ամե-
նամեծ խորհուրդ պահանջով ճշ-
մարտութիւնը թափանցել դժուար
ին է :

Բայց ինչ է թէ տեղութեանց մէջ
փոխանակելով անապատական աղ-
ղարարութեանց մէջ : ո՞չ : վիճակի
դահլիճն ու ոչ Պէրլինի դահլիճը :
երկու տեղութեանց ըրած որոշ-
մանց բուն նպատակի վրայ բան մը
պիտի խօսի :
Բայց և այնպէս այս ու այն
խոստովանութեանց օգնութեամբ
և ընտելութիւնը ձեռք տանուե-
լով : ինչ կեանքով վրայ որ խօսք
դարձած ու որոշուած եղած է : ա-
նոնց վրայ կ'իսկ չափ ծանօթու-
թիւն կրնայ ստացուիլ :

Փարեղու Թան լրագրող և Գիւն-
նայի Բրէն լրագրող (որում ֆի-
զեցայէն թղթակցութիւն մ'ուղ-
ղուած է) երկուքը մէկանց Գ. Թը
Պայթի կ'ընտրեն օտար տեղութե-
անց քով Աւստրիոյ Ներկայա-
ցուցչաց յաղարկուած հեռագրա-
լուրի մը բաժանակցութիւնը կը հը-
րատարակեն : և զայն կարգաւ
կը տեղեկանամք թէ : Բրուսիական
թերթերու ըրած յայտարարու-
թեանց հակառակ : Եւրոպական
քաղաքական խնդիրը եղած բա-
նակցութեանց հիմն եղած է :

Իրաւ է թէ եղած խորհրդակ-
ցութիւններէ քաղաւած մ'ըլլուե-
լով անոնց արդիւնքը որոշող ար-
ձանագրութիւն մը բանուած չէ :
սակայն այդ խորհրդակցութիւն-
ներէ դադարեաց փոխանակու-
թիւն մը և կ'ատարեալ համաձայ-
նութիւն : մի ծագած է հետեւեալ
խնդրոց վրայ որք են :
1. Համայն աղղայնի յարաբերու-
թիւնները :

2. Անդալիսեանական ներդա-
թիւնները :
3. Յեղափոխական ներդա-
թիւնները :
Մենք վերջին երկու կէտերը
մէկգի թողլով առաջնայն վրայ
խօսիմք :

Դաւի և առաջ սա զորոցմը որ
գաղտնի դաշնագիր մը ստորագ-
րուած չըլլալու դէմ ընտա ապա-
ցոյց չեայ : Երկրորդապէս դիցուք
թէ այդ դաշնագիրն եղած չըլ-
լայ իսկ : ո՞չ : ապաքէն դորա շար-
ժառիթը նոյն իսկ չըլլարեւականի
յայտնած պատճառին մէջ վնաւ-
ուելու է :

« Թէ և վերջին տարիներու փոր-
ձառութիւնը յայտնեց թէ այդ
« Թղթակցայ պատուարներն » քա՛նի
անոց են խաղաղութիւնն ու Պե-
տութեանց ապահովութիւնը պաշտ
պանելու : »
Պ. Թը Պայթի այս առարկա-
թեան վրայ ելնել պիտեք տեա-
նելով մեր հաւատարմ կախի դաւ :
Սակայն դաշնագիր եղեր է կամ
չէ եղեր : սա յայտնի է թէ ընդ-
հանրապէս Եւրոպայի և մասնաւո-
րապէս Ֆրանսայի խօսքն մեծապէս
դարձած է : ըստ որում ասի Պ.
« Պիլզնի պատուարներն » քա՛նի
« Պիլզնի » իր դարաւոր օստին
իւրեան դաշնակից ընելու հետա-
մատ ըլլալուն :

Մեր ըսածին ապացոյցը սա է որ
աւստրո-հունգարական կայսրու-
թեան գիւնապետը : իւր չըլա-
բերականի մէջ յիշելով խորհրդա-
րանի փոխանորդութեան յուլիս 18
նոտին մէջ խօսած տեղեկութեան
թիւնը : հրատարակու կը յայտնէ
թէ : ինչպէս ինք նոյնպէս նաեւ
իւր վարչութեան ներքե գտնուող
Պետութիւնը Ֆրանսայի անկեղծ
բարեկամն ենու Եւ իբրեւ բարե-
կամ : յոյս կը յայտնէ թէ : Գաղ-
ղեցիկ հայրենասէրները վրիժա-
ռութեան դադարեւորներէ պիտի
հրաժարին : և ընդհակառակն :
ընդհանուր խաղաղութեան (հոփա-
նաորութեան ներքե : իրենց
հայրենաց նվաճական և մտառ-
րական գտններն համարեալ պի-
տի նուիրեն իրենց բարձր ջանքերը :

Այս խրատաւ պիտի անտոյ արդ-
եօք Ֆրանսա : Իցիւ թէ այնպէս
ըլլալը բայց կրնամք ըսել թէ տա-
րակաւելի է այդ :
Ֆրանսայի պէս աղղ մը ոյսօրի-
նակ մեծամեծ պարտութիւններու
զուարթ օրէն չկրնար համակերպիլ :
Չզուշակել թէ Գաղղիական աղ-
ղը : առաւել կամ նուաղ հեռա-
ւոր ապագայի մը մէջ : վրէժ լու-
ծելու փորձ չպիտի փորձէ : համարէն
աղղի մը սեւեռն անդէս ըլլալ ը-
սել է :

Ո՞չ : ապաքէն Բրուսիա ալ նոյնը
ըրաւ : Երեկուան դէպքերը միթէ
նարթե՞ն Ա. Ի յաղթանակաց ար-
դիւնքը չեն :

Սակայն մեր դիտողութեանց են-
թակայն այս չէ : Մենք սա ապա-
ցուցել ուզեցինք թէ գերմանական
երկու տեղութիւնք Եւրոպական
խաղաղութեան խնդրոց վրայ վի-
ճաբանութիւն բրած են անշուշտ :
Արդ Պ. Թը Պայթի ծանուցագիրը
կընէ : « Կատարեալ համաձայնու-
թիւն մը : նախորդ ներդաշնա-
կութիւն մը հաւատարմութեան վրդ-
վումը (ամենայն միջոցներով) ար-
դիւնք համար : »

Բառերը կամ այն է թէ արժէ ք
մ' ունին և կամ այն է թէ ամե-
նեւին անշունակ են :
Եւ եթէ բառերը նշանակութիւն
մ' ունին : ապա ի՞նչ բոլը կուզէ սա
խօսքը : « Կատարեալ (ամենայն) հը-
նարաւոր միջոցներով » : Ո՞չ : ա-
պաքէն լուրջայն յայտնել է թէ
զենք իսկ պիտի դուռ ամ տի :

Գիտեմք թէ աւստրո-հունգա-
րական գիւնապետը : ուրիշ տեղ
մը : իւր խաղաղութեան օրին կը
հաշտէ և փորձ կը փորձէ իմաց
տալու թէ Աւստրիոյ և Բրուսիոյ
մէջ եղած համաձայնութիւնը փո-
խանակ օր և իցէ Պետութեան մը
համար սպառնալից : բնութիւն մը
ունենալու : ընդգիւնակցութիւնն
ու ատելութիւնները դեռ չորոշու-
ած խեղդեալ « Թայն » պիտի ծա-
ռայէ եղեր : սակայն մենք այսպէս
կը հաւատամք թէ Պ. Թը Պայթի
իւր այս խօսքով « օր տեղութեանց
որ անխաղաղութիւն կրնէ : նորա գի-
ւանագիտական պարզ ձև մը պիտի
նկատեն զայն : և ոչ ուրիշ բան :

Եթէ պարոնայք որ Պիլզնի և
որ Պայթի Բրուսիան և Ֆրանսան
խաբել յուսացին այս խօսքով : —
ըստ որում վերջիկեալ տղերքու-
մէջ ոչին այս երկու տեղութեանց
անխաղաղութիւն խօսքը : — մենք
համոզուած եմք թէ սխալած են :
և թէ այս տեղութիւնները չպիտի
բռնուին այնպիսի խօսքով մը որոյ
ունախնութիւնը խղճմտութեան ա-
պացուցաւ է :

Համայն ասելով : այսուհետեւ
բնաւ անժխտելի է թէ Ֆրանսիո-
կո-Ֆրանսիոյ և Գաղղիական կայսրը
« Եւրոպական Կիսկիր » յուսաց-
ի յառաջագունէ որոշած են « Գա-
նազան պարագաներու » մէջ իրենց
բռնելիք վարժուքը : թէ և Պ. Թը
Պայթի այդ պարագաները սրտ
ցոյց չիտար :

Կաթիլ է ինչ և Սալցալուրի տե-
սակցութեանց յարուցած երկուքերը
աւստրիական պաշտօնէի չըլլալե-
րականաւ պիտի հանդարտին
արդեօք : Ձեմք յուսար բնաւ :

Կամ թէ այդ չըլլալեւորանը
գերմանական երկու տեղութեանց
մէջ դաշնակցութեան մը կատար-
նելն պիտի վարատէ » արդեօք :
Ձեմք կարծիք : Նորա ձեւը : վարա-
նաւանները : սակայն կէս-խօստո-
վանութիւնները հակառակ ար-
դիւնք յառաջ պիտի բերեն :

Այս ուրեմն կրնամք երգողա-
ցնել թէ : այդ չըլլալեւորանը
փոխանակ Արեւմտեան հարկաւոր
եղած հանդարտութիւնը նմա վե-
րադարձեալ : յաւէտ պիտի մըշ-
տըննաւորէ այն չլիտալի վիճա-
կը յորում կը տարախալ : վիճա-
կը մը որ իւր գտնաւորի զօրութիւնն
ու վիճաբանականութիւնը տակաւ
աւելելու կ'օժանդակէ :

(Լ. Թի-րի .)

ԹԵԼԵԿՐԱՖԻՑԷ

ՄԻՒՋԵՄԱՅԻ ՍՄԵՐԻՍ
Նիւ—Երբ 11 հոկտ .
Մերապարտ պէջիւր պիւր հա-
րիք դուհուր իմիշ տիր . Եւնան
ատամարըն սալըսը 100 է պալիզ
օլըր :

ԻՆԿԻՍԻՐՍԷ
Լուստա 12 հոկտ .
Չիքալի « հարեքէտէիւնընա
խոտա իմմէք ինչ թէճէմիլէր
թէթիկ օլուստալար : Պու կիւնէ
գատար 100 նէֆէր եւանիլ տտամ
հիտալ օլունադտա արը : 7500 քի-
չի հիչ պիւր չէ : Գուրթարադադ
սոն տերէճէ Եփէնտի տիւլար օլ-
մուլլար տըր : Հարիքը մէղքիւր
էսնապրետա ճիւղայթ ինչ յէն 40
նէֆէր քիմէլէր թիֆէնէ թու-
թուլուլար :

ԳԱՆԱՌԱ ԻՆՍՏԻՏՈՒՆ
ԸՍՋԱՄԸ ՌԻՄՈՒՄԻՆԷ
Բոկու . 1 է եւլըսը . . . 49-1
• Եւնալար . . . 48-5
• Ալաւա դարաւար : 48-8
Հոկտ . 2 Սալաւ ալըսը . . 48-56
• Սալաթ 3 . . . 48-55

1871	ՀԱՅ	ՏԵՄԲԵՐ 2	ՃԻԻՄՍԻ	ԻՐԹԷՍԻ	ԿԻՎԵՆԵՏԵՆ	ԻԹԻՊԵՐԵՆ
3						
4						
10						
11						
2						
4						
10						
11						